

Taakopvatting en kader Monitorcommissie Energieliberalisering kleinverbruikers

Achtergrond

Tijdens de behandeling van de Overgangswet Elektriciteitsproductiesector op respectievelijk 2 en 18 december 2002 is door de staatssecretaris van Economische Zaken met de Tweede Kamer van gedachten gewisseld over de voorbereidingen op de volledige liberalisering van de gas- en elektriciteitsmarkt¹. In reactie op de bezorgdheid van de Consumentenbond over de positie van de kleinverbruiker in een geliberaliseerde markt heeft de staatssecretaris aangegeven een onafhankelijke monitorcommissie te willen installeren. In de brief van de staatssecretaris aan de Tweede Kamer van 6 december 2002² is schriftelijk bevestigd dat deze monitorcommissie zal worden ingesteld. Dit is door de Tweede Kamer positief ontvangen.

Behalve door de Nederlandse wetgeving wordt het kader van de energieliberalisering mede bepaald door de Europese Richtlijnen³. Hierin worden de voorwaarden genoemd voor het vrijmaken van de energiemarkt, waaronder de uiterlijke datum waarop dit dient te geschieden.

Gegeven de huidige wettelijke termijn van marktopening van 1 januari 2004 en vanwege het belang voor alle betrokken partijen om zo snel mogelijk duidelijkheid te verkrijgen over die datum, zal de commissie voortvarend aan het werk gaan.

1. Opdrachtformulering

De commissie heeft kennisgenomen van de bovengenoemde brief van de staatssecretaris en de parlementaire geschiedenis. Met die achtergrond en gegeven het wettelijke kader en de voorwaarden die door de overheid aan een effectieve liberalisering zijn gesteld, alsmede het feit dat de voorbereidingen binnen de energiesector er op zijn gericht de energiemarkt volledig te liberaliseren op 1 januari 2004, stelt de monitorcommissie zich het volgende tot taak.

1. De commissie vormt zich een oordeel of aan de essentiële parameters voor vrijmaking van de elektriciteits- en gasmarkt is voldaan en rapporteert hierover aan de Minister van Economische Zaken. Deze parameters liggen vast in de wet- en regelgeving, de regelingen van DTe en de afspraken in het kader van het Platform Versnelling Energieliberalisering (PVE).
2. De commissie rapporteert aan de Minister van Economische Zaken in dat kader of een verantwoorde vrijmaking van de elektriciteits- en gasmarkt voor kleinverbruikers afdoende gewaarborgd is.

¹ Kamerstukken 2002-2003, 28 174, nr. 54 en 55

² Kamerstukken 2002-2003, 28 174, nr. 48

³ Richtlijn 96/92/EG van 19 december 1996 en 98/30/EG van 22 juni 1998.

De monitorcommissie richt zich vooral op een oordeelsvorming of voldoende is gewaarborgd dat aan alle parameters wordt voldaan en of dit in het kader het voorbereidingsproces voldoende effectief door de verschillende partijen is ingevuld. Daartoe volgt de commissie de vorderingen van de bedrijven en gerelateerde organisaties met betrekking tot de voorbereidingen op de aanstaande marktopening alsmede de praktische uitvoering van de randvoorwaarden zoals die worden gesteld door regelgever EZ en DTe.

De commissie zal met het oog op haar advies ook de acht door de Consumentenbond genoemde consumentenwaarden in beschouwing nemen⁴.

De acht consumentenwaarden van de Consumentenbond

Deze acht waarden vinden hun weerslag in het regelgevende kader en de uitvoering daarvan in de praktijk:

- waarborgen consumentenbelangen in de wetgeving van EZ;
- waarborgen consumentenbelangen in de nadere uitwerking van wetgeving in het handhavings- en toezichtsbeleid van DTe;
- de taakopdracht en het functioneren van uitvoeringsinstanties (bijv. klachtenloket en geschillencommissie);
- het optreden van marktpartijen en de mate waarin deze partijen voldoen aan de voorwaarden en eisen die door de overheid worden gesteld.

De commissie constateert dat zowel het bestaande wettelijke en regelgevende kader, als de nog lopende voorstellen tot wetwijziging, een groot aantal waarborgen beogen te bieden voor het functioneren van de Nederlandse energiemarkt in het geheel. De commissie hecht er in dit verband aan om er op te wijzen dat niet al deze waarborgen van even groot belang zijn voor het effectueren van de doelstellingen die worden beoogd met de volledige liberalisering van de elektriciteits- en gasmarkt voor kleinverbruikers. Een aantal waarborgen, zoals leveringszekerheid van de productie, zijn weliswaar essentieel voor de energievoorziening en een adequate marktwerking op de lange termijn, maar vormen niet per definitie een toetsingscriterium in het kader van marktwerking en de beoordeling van een al dan niet verantwoorde liberalisering. De opdracht aan de commissie beperkt zich tot het toetsen van die parameters in het kader van de marktopening die voor de kleinverbruiker concrete en zichtbare consequenties kunnen hebben.

Dit betekent dat de aandacht van de commissie met name uit zal gaan naar een toetsing van de hieronder genoemde parameters. Deze zijn voor de positie van de kleinverbruiker en het in dat licht effectief functioneren van een geliberaliseerde markt van essentieel belang.

---

⁴ De acht door de Consumentenbond genoemde *consumentenwaarden* staan verwoord in de brief van de Consumentenbond aan de Minister van Economische Zaken d.d. 21 februari 2002. Deze acht *consumentenwaarden* zijn: "toegang, keuzevrijheid, kwaliteit, waar voor je geld, informatie, veiligheid, klacht en verhaalmogelijkheden en duurzaamheid".

Faciliteren effectieve keuzevrijheid:

- overstappen (switchen)
- uitwisseling meetgegevens en facturering
- transparantie van informatie
- onafhankelijk netbeheer

Consumentenbescherming:

- kwaliteit/storingen
- tarieven/marktwerking
- klacht en verhaal

Schema 1

De commissie wijst er verder op dat reeds verschillende partijen op meerdere niveaus bezig zijn met diverse voorbereidende werkzaamheden met het oog op de marktopening. Het is uitdrukkelijk niet de taak van de commissie om werkzaamheden van deze partijen over te nemen of te herhalen. Een belangrijk verschil met bijvoorbeeld het PVE is dat de commissie een veel bredere scope kent dan het PVE. Verder gaat het de commissie vooral om de samenhang tussen de verschillende activiteiten en voorbereidingen en om een beoordeling of de implementatie van de PVE regelingen op een adequate wijze in de markt wordt vormgegeven.

De commissie zal zich op basis van de in het bijgaande schema genoemde toetsingselementen een oordeel vormen of:

- a) datgene dat op dit gebied al is gerealiseerd aan concrete wet- en regelgeving, overige regelingen en afspraken, en;
- b) nog lopende activiteiten en voorbereidingen betreffende de in bovenstaand schema genoemde aspecten,

in voldoende mate bijdragen tot het realiseren van de genoemde parameters.

Op grond van dit oordeel zal de commissie de Minister van Economische Zaken uiterlijk in september dit jaar adviseren of er aanleiding bestaat om de marktopening voor kleinverbruikers op 1 januari 2004 uit te stellen en daartoe de in de Elektriciteitswet 1998 opgenomen bepaling dat de beschermde status van kleinverbruikers per 1 januari 2004 zal komen te vervallen te wijzigen.

2. Toetsingscriteria

De in schema 1 genoemde en nog nader door de commissie uit te werken toetsingselementen betreffen het instrument op basis waarvan een beoordeling kan plaatsvinden. Door de verschillende actoren worden regels gesteld en afspraken gemaakt over de inrichting van dit instrumentarium. Uiteindelijk zijn marktpartijen zelf verantwoordelijk voor een adequate implementatie hiervan in de interne organisatie. De beoordeling van de commissie heeft in feite betrekking op een drietal niveaus:

- de waarborgen die zijn besloten en de eisen die worden gesteld in de wet- en regelgeving (overheid);
- de wijze waarop deze eisen worden omgezet door de markt in praktische regels (overkoepelende sectororganen);
- de wijze waarop wordt gewaarborgd dat de implementatie binnen individuele bedrijven adequaat plaatsvindt.

Van belang is dat voorafgaand aan de gesprekken met betrokken partijen duidelijk is welke maatstaf door de commissie zal worden gehanteerd bij de bovengenoemde beoordeling. Uitgangspunt van de liberalisering voor de commissie is dat de klant ook daadwerkelijk en zonder problemen van zijn keuzevrijheid gebruik moet kunnen maken, onder behoud van de kwaliteit van de basiselementen van de dienstverlening.

Het gaat de commissie er derhalve vooral om in het kader van de beoordeling een inschatting te maken van de kans dat er zich in onverantwoorde mate problemen zouden voordoen die directe negatieve en zichtbare gevolgen hebben voor de klant. Een 100% probleemloze marktopening is op voorhand een utopie, maar de commissie wil zich een beeld vormen van de mate waarin er nu een adequate voorbereiding plaatsvindt en de verschillende partijen in staat zullen zijn eventueel optredende problemen adequaat te hanteren. Bovendien zal de commissie een zekere weging aan de genoemde parameters geven met betrekking tot het belang dat hieraan is gekoppeld voor het welslagen van een ordelijke marktopening en effectieve marktwerking.

3. Activiteiten commissie

- De commissie zal 3 maal in het komende jaar rapporteren aan de Minister van Economische Zaken (maart, juni en september)
- Beperkt aantal gesprekken met betrokken partijen en stakeholders
- Vaststellen bevindingen op basis van toetsing voorbereidingen en waarborgen aan de door de commissie te bepalen maatstaf
- Indien gewenst, beperkt aantal gesprekken met externe/onafhankelijke deskundigen met specifieke expertise als extra toets.

4. Vormgeving informatiestromen

De commissie zal bij haar rapportages gevoed worden door informatie van een aantal partijen die alle hun eigen interne voorbereidingstraject kennen. Dit betreft met name het Ministerie van Economische Zaken en toezichthouder DTe (voortgang op het gebied van regelgeving), het PVE en EnergieNed.

Verder zal de commissie met alle relevante stakeholders zonedig gesprekken voeren. De commissie sluit ook het raadplegen van externe deskundigen in verband met het verkrijgen van inzicht in specifieke deelonderwerpen niet uit.

Op basis van bovenstaande dient de commissie zich een beeld te vormen van de voorbereidingen op de marktopening. Het ambtelijk secretariaat van Economische Zaken staat de commissie terzijde bij het verzamelen van schriftelijke informatie en bij het benaderen van de juiste gesprekspartners bij de verschillende marktpartijen en het opstellen van de rapportages aan de Minister van Economische Zaken. De ambtelijk secretaris die door het Ministerie wordt geleverd vervult zijn functie in het kader van de commissie onafhankelijk van het ambtelijk apparaat voor zover het de beleidsinhoudelijke onderwerpen van het departement betreft.

5. Vertrouwelijkheid

De leden van de commissie vormen een zgn. niet-ambtelijke adviescommissie in de zin van de Wet openbaarheid van bestuur. De Wob bepaalt het volgende met betrekking tot niet-ambtelijke adviescommissies:

- de Minister maakt het door de commissie uitgebrachte advies binnen vier weken na ontvangst openbaar;
- openbaarmaking van het advies kan achterwege blijven indien daarmee bedrijfsvertrouwelijke informatie zou worden verstrekt;
- de adviescommissie is als zodanig niet verplicht op grond van de Wob informatie te verstrekken aan derden, aangezien het zelf geen bestuursorgaan is. Alleen via de Minister kan informatie die door de adviescommissie verkregen is worden verstrekt aan derden;
- documenten die de commissie tijdens haar werkzaamheden ontvangt berusten bij de commissie. Een aan de minister gericht verzoek om informatie die is neergelegd in die documenten kan derhalve niet worden ingewilligd.

